

UPPDATERAD
JUNI 2013

MILJÖ- OCH KLIMATSTRATEGI

EN AV TRE HÅLLBARHETSSTRATEGIER I KOMMUNENS STRATEGISKA PLAN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KOMMUNENS STYRMODELL – STRATEGISK PLAN	4
Miljö- och klimatstrategi	4
KLIMAT OCH LUFT	6
Övergripande mål 2020	7
Delmål 2015	8
VATTEN	11
Övergripande mål 2020	12
Delmål 2015	12
NATUR OCH BIOLOGISK MÅNGFALD	16
Övergripande mål 2020	18
Delmål 2015	18
MARK, BYGGANDE OCH BOENDE	23
Övergripande mål 2020	24
Delmål 2015	25
INTERNT MILJÖARBETE	30
Övergripande mål 2020	31
Delmål 2015	32

Miljö- och klimatfrågorna är några av de viktigaste frågorna i vårt samhälle idag. Konsekvenserna av miljöförstörelse och utsläpp är gränslösa och därför måste vi gemensamt anta klimatutmaningen för att minska behovet av fossila energikällor. Karlstads kommuns vision Livskvalitet Karlstad 100 000 talar om vart vi ska färdas tillsammans och ger en bild av vår framtid. Den beskriver hur vi vill skapa attraktiva livsmiljöer samtidigt som vi växer och utvecklas. Vårt mål är att kommunen ska växa på ett sätt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart. Miljö- och klimatstrategin ska vara ett stöd och ett verktyg i det arbetet.

Miljö- och klimatstrategin är en av tre hållbarhetsstrategier i kommunens strategiska plan och antogs av kommunfullmäktige i september 2011. Den anger mål för klimatarbetet och den guidar oss på vägen mot de uppsatta målen. Vi ska ligga steget före och vara innovativa för att stimulera en hållbar utveckling. Den goda gröna staden handlar också om en hållbar utveckling av staden där tillgången till grönområden och vattnet är betydelsefullt.

Kommunen har under ett flertal år bedrivit ett framgångsrikt miljö- och klimatarbete. Vi har arbetat med internt miljöarbete i kommunen genom att utbilda personal och göra miljöfrågorna till en naturlig del av vardagen. Vi har uppmärksammats internationellt för vårt offensiva arbete inom exempelvis mat-, miljö-, och transportrådgivning. Karlstads kommun blev även utsedd till Millenniekommun och Global kommun år 2011. Sammantaget är det ett kvitto på att vi har gjort ett bra jobb hittills och en sporre att arbeta vidare och bli ännu bättre.

Ett framgångsrikt miljö- och klimatarbete kräver att miljöfrågorna hanteras på alla nivåer i kommunen. Genom den strategiska planen med dess tre hållbarhetsstrategier kopplas ekonomi- och verksamhetsfrågor numer ihop på ett allt tydligare sätt.

Per-Samuel Nisser (M)
Kommunstyrelsens ordförande

KOMMUNENS STYRMODELL – STRATEGISK PLAN

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunkoncernens verksamhetsstyrning ska grundas på en strategisk plan. Den ska fungera som kommunledningens samlade styrdokument och ligga till grund för budgetarbete och uppföljningen i årsredovisningen. Till den strategiska planen kopplas också de tre hållbarhetsstrategierna: Tillväxtstrategin, Folkhälsostrategin samt Miljö- och klimatstrategin. Dessa bygger på de tre begreppen ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. I de tre strategierna bryts de övergripande målen ned i mer detaljerade mål, delmål, som ett stöd i styrningen. Våra tidigare horisontella perspektiv är inarbetade i målen och de tillhörande indikatorerna som finns till de tre hållbarhetsstrategierna.

Miljö- och klimatstrategi

Kommunens vision Livskvalitet Karlstad 100 000 har varit vägledande i arbetet med miljö- och klimatstrategin, det vill säga att vi ska skapa en tillväxt som är socialt och miljömässigt hållbar i en växande och attraktiv stad.

I strategin finns fem insatsområden där de nationella miljömål som har främsta påverkan ingår och där miljöpåverkan är som störst.

1. Klimat och luft
2. Vatten
3. Natur och biologisk mångfald
4. Mark, byggande och boende
5. Internt miljöarbete

Miljö- och klimatstrategin är det samlade styrdokumentet inom miljöområdet och antas av kommunfullmäktige. Hur målen nås samt praktiskt genomförande hanteras på respektive nämndnivå och hanteras även i kommunens budgetprocess. Sektorsplaner som tas fram ska också utgå från strategins övergripande mål och delmål.

Var tredje år planeras fördjupade uppföljningar av hållbarhetsstrategierna. Detta kommer att ske med ett rullande schema så att fokus blir på ett område varje år.

De 16 nationella miljömålen som har lagt grunden till kommunens miljö- och klimatstrategi presenteras nedan.

- 1 Begränsad klimatpåverkan**
Minskade utsläpp av växthusgaser.
- 2 Frisk luft**
Minskade utsläpp av svaveldioxid, kvävedioxid, partiklar PM₁₀ och marknära ozon.
- 3 Bara naturlig försurning**
Minskade utsläpp av svavel och kväve i mark och vatten.
- 4 Giftfri miljö**
Minskade utsläpp av metaller och andra ämnen som kan skada människors hälsa eller den biologiska mångfalden.
- 5 Skyddande ozonskikt**
Minskade utsläpp av ozonnedbrytande ämnen.
- 6 Säker strålmiljö**
Höjt skydd mot joniserande strålning från radioaktiva ämnen.
- 7 Ingen övergödning**
Minskade utsläpp av näringsämnen i vatten.
- 8 Levande sjöar och vattendrag**
Skydda och restaurera sjöar och vattendrag.
- 9 Grundvatten av god kvalitet**
Användning av mark och vatten får inte medföra negativa konsekvenser för grundvattnet.
- 10 Hav i balans samt levande kust och skärgård**
Bland annat minskat buller från båttrafik och skydd mot utrotningshotade fiskar och fåglar.
- 11 Myllrande våtmarker**
Skydda och återställa våtmarker samt bevara den biologiska mångfalden.
- 12 Levande skogar**
Bland annat bevara och förstärka den biologiska mångfalden i skogen.
- 13 Ett rikt odlingslandskap**
Skydda kulturlandskapen och den biologiska mångfalden.
- 14 Storslagen fjällmiljö**
Minska skador på mark orsakade av mänsklig aktivitet och bevara den biologiska mångfalden.
- 15 God bebyggd miljö**
Hållbar samhällsplanering med hänsyn till natur- och kulturvärden.
- 16 Ett rikt växt- och djurliv**
Bevara och nyttja den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt.

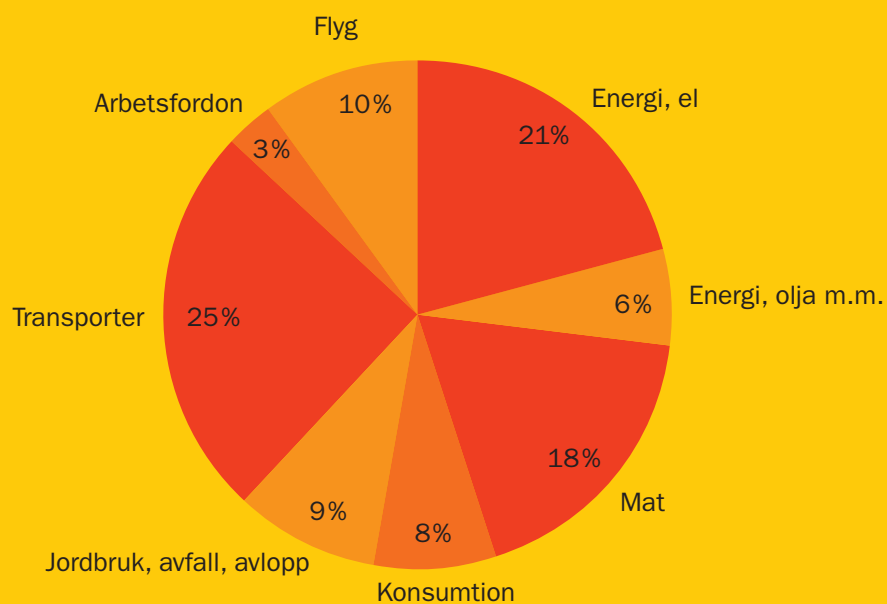
KLIMAT OCH LUFT

Cirka 30 procent av Sveriges klimatutsläpp beräknas komma från energisektorn, det vill säga de verksamheter som ger oss el och värme. Trenden i Sverige och världen är att klimatpåverkan från energisektorn minskar genom att produkter och byggnader energieffektiviseras i takt med den tekniska utvecklingen. Samtidigt ökar andelen förnyelsebar energi. I Sverige är det främst andelarna vindkraft, biobränsle och solenergi som ökar. Globalt är utvecklingen inte lika positiv, då många länder som lyfter sig ur fattigdom samtidigt ökar sin energianvändning som många gånger är fossilbaserad.

Den totala mängden utsläpp av koldioxid i Sverige har minskat med drygt 17 procent sedan 1990. Däremot har den del av utsläppen som vägtrafiken i Sverige står för gått i motsatt riktning, sedan 90-talet har utsläppen från dessa transporter ökat. Utsläpp från vägtrafik, slitage från dubbdäck, vedeldning, sjöfart och arbetsmaskiner ger luftföroreningar som negativ effekt. Mätningar visar att den tidigare trenden med förbättrad luftkvalitet i tätorterna har avstannat. Undersökningar tyder på att kväveoxidutsläppen kommer att minska men att kvävedioxidutsläppen kommer att öka – främst på grund av en ökad andel dieselfordon – fram till cirka 2015, för att sedan åter minska. Bränslesnålare fordon, renare dieselfordon och alternativa drivmedel bidrar till minskningen av kväveoxid- och kvävedioxidutsläppen och därmed kvävedioxidhalterna i gaturummet från och med 2015 och framåt.

I Karlstad är det uppvärmning och transporter som står för den största delen av klimatpåverkan, vilket framgår av diagram nedan.

Klimatpåverkan från olika sektorer i Karlstads kommun

ÖVERGRIPANDE MÅL 2020

Luften i Karlstads kommun ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Kommunens mätningar av luftföroreningar visar att miljökvalitetsnormerna (dygns- och timmedelvärden) för kvävedioxid överskreds år 2010. Det innebär att delmålen för kvävedioxid också överskridits. För övriga ämnen i luftföroreningarna har miljökvalitetsnormerna hittills inte överskridits.

I Karlstad är det även svårt att nå de nationella miljömålen för partiklar PM_{10} (så kallade slitagepartiklar) och ozon. Delmålen för partiklar PM_{10} klaras inte på de mest belastade gatorna i Karlstad. Dubbdäcksandelen i Karlstad är cirka 83 procent (februari 2009). Generationsmålet för bensen klaras inte heller på de mest belastade gaturummen.

Analys av PM_{10} -filterns innehåll av benso(a)pyren och metallerna arsenik, bly, kadmium och nickel visar att vi med stor sannolikhet klarar miljökvalitetsnormerna.

Klimatpåverkan från energi- och transportsektorn ska minska med 25 procent mellan 2008 och 2020.

I Karlstad släpptes det under 2008 ut totalt 730122 ton koldioxidekvivalenter vilket innebär 8,7 ton per Karlstadsbo. Detta att jämföra med att varje svensk släpper i snitt ut 10 ton/år. Karlstad har sedan 1990 fram till 2008 minskat sina utsläpp med 33 procent och det är främst inom industrin som utsläppen minskat medan transportsektorn har ökat sina utsläpp. Transporter och elförsörjning står främst för koldioxidutsläppen, därefter kommer mat och konsumtion. Jordbruket står för merparten av metan och lustgasutsläppen. Industriprocesser står för utsläppen av freoner.

DELMÅL 2015

Avfall

Den totala mängden hushållsavfall per person ska inte öka från år 2010 till år 2020.

Minst 40 procent av allt hushållsavfall i Karlstad ska materialåtervinnas eller behandlas biologiskt år 2015 och minst 45 procent år 2020.

För att hantera klimatutsläpp från bland annat mat och konsumtion vill kommunen arbeta förebyggande genom att minska förbrukningen. Målet om att den totala mängden hushållsavfall per person inte ska öka innebär ett trendbrott och kan uppnås genom ändrade konsumtionsmönster och ökad miljömedvetenhet hos kommuninvånarna.

Dessa mål avser den totala mängden hushållsavfall och därmed jämförligt avfall i form av säck- och kärlavfall, grovavfall, elavfall, farligt avfall, förpackningar och tidningar i kommunen. Slam, latrin och annat avloppsvatten ingår inte. År 2010 omfattade materialåtervinning och biologisk behandling 34 procent av hushållsavfallet i Karlstad.

Målet om materialåtervinning och biologisk behandling kan uppnås dels genom att fler hushåll sorterar ut mer matavfall för biologisk behandling och fler förpackningar och tidningar för återvinning, dels genom att ny teknik gör det möjligt att återvinna fler typer av material som lämnas på återvinningscentralerna.

Elanvändning

Elanvändningen i Karlstad ska minska med 5 procent från 2008 till 2015, och med 10 procent från 2008 till 2020.

Den största delen av energipåverkan från energisektorn kommer från elproduktion av den el som vi använder. Genom att arbeta för att elvärme ersätts med miljövänligare alternativ och att övrig el används mer effektivt så kan klimatpåverkan minska.

En rad nationella styrmedel (skatter, bidrag, energideklarationer, förbud mot glödlampor med mera) har som mål att minska elanvändningen. Kommunen kan bidra med ytterligare insatser, till exempel genom att stimulera så att hus med direktelvärme får annan uppvärmning och att nybyggda hus är el- och energieffektiva.

Resor

Andelen resor med kollektivtrafiken ska fördubblas från 2005 till 2020.

God tillgänglighet via kollektivtrafik vid arbetspendling och fritidsresor är en förutsättning för en mer hållbar tillväxt och utveckling. I en attraktiv livsmiljö är kollektivtrafiken en viktig och avgörande del med låg miljö- och klimatpåverkan i ett transportsystem för alla grupper av invånare.

Det övergripande målet är att kollektivtrafikens marknadsandel ska fördubblas på sikt. Som ett mål på vägen dit ska antalet resor med kollektivtrafik fördubblas till år 2020. En fördubblad kollektivtrafik bidrar till att uppnå angelägna samhällsmål när det gäller miljö, trafiksäkerhet och jämställdhet. Visionen lyder: "kollektivtrafiken är en självklar del av resandet i ett hållbart samhälle". För Karlstadsbuss innebär det en ökning från 3,9 miljoner till 7,8 miljoner resor varje år. Ännu attraktivare kollektivtrafik nås via åtgärder som leder till genare, snabbare och bekvämare bussresor vilket skapar förutsättningar för måluppfyllelse.

Andelen resor med gång- och cykeltrafik ska öka, från 30 procent år 2004 (RVU04) till 35 procent 2015 och 40 procent 2020.

Gå, cykla och åka kollektivt är yteffektiva färdssätt för en tät stad som stöder näringsliv, hållbara transporter och stadsutveckling. De hållbara transportslagen ger plats för fler besökare, mer ytor för ekonomisk aktivitet och stadsliv och bidrar starkt till ökad folkhälsa via vardagsmotion. Genom ökade satsningar på gång- och cykelleder, fler broförbindelser som ökar framkomligheten för dessa trafikslag och genom olika incitament för ökat hållbart resande kan målet nås. Konkurrenskraften i förhållande till resor med bil ökar.

VATTEN

I det så kallade vattendirektivet har EU tagit ett helhetsgrepp för arbetet med att förbättra kvaliteten och förhållandena för sjöar, vattendrag och grundvatten. I Sverige har arbetet bedrivits av fem vattenmyndigheter där Karlstad tillhör Västerhavets vattenmyndighet. Målet är att alla ytvattenförekomster ska nå hög eller god ekologisk status samt god kemisk status. Grundvattenförekomsterna ska nå god kemisk och kvantitativ status. Myndigheter och kommuner kan ställa krav på verksamheter som påverkar att miljökvalitetsnormer kan uppfyllas.

Vattenråd är bildade för Vänerns avrinningsområde och Klarälvens avrinningsområde. Arbeta pågår med att bilda Norsälvens vattenråd. För Alsterälvens avrinningsområde är inget sådant arbete påbörjat. Syftet med vattenråd är att mer kraftfullt kunna ta tillvara de intressen som finns i ett vattenrinningsområde.

Den allmänna vattenförsörjningen är till stor del baserad på grundvatten. Grundvattentillgången i Karlstads kommun är främst knuten till tre stråk – Sörmon med omgivningar, Brattforsheden-Väseåsen och älvsedimenten utmed Klarälven. Samtliga grundvattenförekomster i kommunen klarar god status för kvalitet och kvantitet enligt vattendirektivet.

Karlstads kommun har rik tillgång till vatten och totalt består ungefär 20 procent av kommunens yta av vatten där den allra största delen är Vätern. Här finns också två stora älvar – Klarälven och Norsälven. Klarälven mynnar ut i Vätern och bildar Klarälvsdeltat som pekas ut som nationellt och internationellt intresse.

I kommunen är 54 ytvattenförekomster (23 sjöar och 31 vattendrag) klassade av vattenmyndigheten. Av dessa bedöms 61 procent (14 st) av sjöarna och 74 procent (23 st) av vattendragen inte uppnå god ekologisk status.

Vattenmiljöer som har skyddsstatus och är värdefulla i Karlstads kommun:

- 5 vattenområden är utpekade som Natura 2000-områden
- 5 naturreservat berör vattenmiljöer
- 8 vattenområden är klassade som riksintresse för naturvården
- 7 sjöar och vattendrag är utpekade som nationellt värdefulla inom Karlstads kommun

De största bidragen till övergödning av sjöar och vattendrag är läckage av gödsel samt utsläpp av avloppsvatten från enskilda och kommunala avlopp. De största problemen med övergödning finns i den östra och mellersta delen av kommunen inom Alsterälven, Glumman och Ölmans vattensystem.

För att motverka försurningens effekter i landet påbörjades i början av 1980-talet kalkning av sjöar och vattendrag i större omfattning. Försurningen är dock fortfarande ett problem för många sjöar och vattendrag i Karlstads kommun.

ÖVERGRIPANDE MÅL 2020

Vattnets kvalitet i sjöar, vattendrag och grundvatten ska förbättras.

Människan har genom historien förändrat vattenmiljön genom utsläpp och ändrad strand- och vattenanvändning. För att få en hållbar biologisk mångfald och försäkra oss om att vi människor även i framtiden har ett bra dricksvatten, badvatten och fiskevatten samt goda möjligheter till friluftsliv runt vatten behöver vattnets kvalitet och förhållandena för djur och växter vid och i sjöar och vattendrag förbättras.

DELMÅL 2015

Grundvatten av god kvalitet

Grundvatten ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

För att kunna nå målet måste grundvattnet skyddas. Grundvattnets kvalitet ska inte påverkas negativt av föroreningar eller av hur marken används. Förbrukning eller annan mänsklig påverkan ska inte heller sänka grundvattennivån så att tillgång och kvalitet äventyras.

Inom Karlstads kommun finns de största grundvattentillgångarna i de stora isälvsavlagringarna. Möjlighet till uttag av grundvatten ur berg är tämligen goda.

Arbete pågår för att utöka skyddet för vattentäkterna i Hynboholm, Härtsöga och Sörmon (inklusive reservvattentäkten Östra Sörmon samt Sörmons råvattenintag Kattfjorden).

För dricksvattenproduktion är råvatten av grundvatten att föredra framför ytvatten, eftersom kvaliteten och temperaturen är jämnare och det finns ett visst skydd mot föroreningar. Nackdelen är att om grundvatten blir förorenat kan det ta lång tid innan föroreningen har försvunnit ur grundvattnet.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag i Karlstads kommun ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras samtidigt som förutsättningarna för friluftsliv ska värnas.

För att kunna uppfylla miljömålet behöver övergödningen i södra delen av kommunen samt försurningen i den norra minska. Skogsbruket kan ge upphov till fysiska förändringar på vattendragen genom avverkningar i strandzonen och uppkomsten av körskador. Reglering och påverkan av utsläpp från verksamheter är ytterligare orsaker som påverkar vattenmiljöerna. Det krävs att verksamheter visar hänsyn till natur- och kulturmiljöer i och längs vattenmiljöerna. Målet innebär bland annat att växter och djur i vattenmiljöer ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd.

I Karlstad finns goda förutsättningar för fiske, bad- och båtliv. Kommunen satsar på skärgårdsutveckling och båtbusstrafik för att kunna erbjuda ett vattenanknutet friluftsliv i skärgården. Det är viktigt att tillgängligheten sker med hänsyn till de höga natur- och kulturvärden som finns i Vänerskärgården som är unik med sin tämligen orörda natur.

Ingen övergödning

Halterna av övergödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till en allsidig användning av mark och vatten.

Ökad tillväxt är en önskad effekt på en åker medan det ger en oönskad effekt i en sjö med minskad biologisk mångfald som följd. I sjöar och vattendrag leder övergödning till igenväxt och algbloomning vilket även leder till syrebrist på sjöbotten. Igenväxta sjöar är också mindre attraktiva för friluftsliv och fiske.

Det finns även hälsorisker då giftiga alger gynnas av ökad näringstillförsel. Den av fosfor och kväve som tillförs kommer främst från läckage från gödslad mark, läckage från djurhållning samt utsläpp av mer eller mindre renat avloppsvatten. Kväve tillförs även via luften från trafik, industri och jordbruk. Kvävefixerade bakterier kan även tillverka kväve från luften vid gynnsamma förhållanden.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål.

Det finns olika orsaker till försurning, men viktigast är utsläpp av luftföroreningar, framförallt svaveldioxid. Svaveldioxid bildas vid förbränning av olja och kol. Även kvävedioxider, som till stor del kommer från trafiken, bidrar till det sura nedfallet.

Konsekvenser för naturen om försurningspåverkan fortgår utan kalkningsinsatser, är bland annat att fiskars ägg och yngel dör, kräftor, snäckor och musslor får problem att bilda skal och dör ut samt att vitmossan växer in över sjöbottnarna. Trots att försurningen i Sverige har minskat bedöms mer än en femtedel av skogarna, fjällen och sjöarna vara försurade på grund av människans olika verksamheter då förändringarna i vattenkemin går långsamt.

Återföring av fosfor

Den fosfor från både enskilda och kommunala avlopp som ska återföras till åkermark ska återföras på ett säkert sätt.

Slammet från kommunens största avloppsreningsverk, Sjöstadsverket, är certifierat enligt REVAQ sedan hösten 2008. Under 2010 producerades cirka 6 000 ton slam i kommunen. Av detta återfördes 14 procent till jordbruksmark redan under 2010. 62 procent lagrades in i väntan på spridning under 2011 och resterande 24 procent blev anläggningsjord.

En kontinuerlig kvalitetsförbättring (uppströmsarbete, informationsinsatser med mera) och ett ansvarsfullt hanterande av slammet innebär därför ett ökat förtroende för återvinning av dessa resurser, där den viktigaste åtgärden är återföring av den ändliga resursen fosfor till odlingsmark på ett sätt som inte riskerar åkermarkens framtida produktion.

NATUR OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Karlstads kommun ligger i anslutning till den naturgeografiska Norrlandsgränsen, vilket gör att det finns både nordliga och sydliga inslag i vårt naturlandskap. Här finns en rik och varierad natur, från magra barrskogar, myrar och småskaligt kulturlandskap i kommunens norra del till slättbygd och mer storskaliga odlingslandskap med strandängar ner mot Vänern i söder. Karaktäristiskt för vårt natur- och kulturlandskap är Klarälven med sitt delta, Vänern och Vänerskärsgården, strandängarna, ravinerna, sandtallskogarna vid Sörmon och Brattforsheden, hyperitbergen och mossarna.

Cirka 60 procent av kommunens landareal täcks av skog, nästan uteslutande produktiv skogsmark. Höga naturvärden i skogsmiljöer finns främst i fuktiga, tidvis översvämmade lövskogar utmed Vänern och Klarälven, ravinerna kring Ölman, Kilsravinerna samt till äldre skogar i norr och till sandtallskogarna på Sörmon och Brattforsheden.

Klarälvsdeltat är Sveriges största aktiva delta nedanför fjällkedjan och av nationellt och internationellt intresse och kommunen verkar för ett långsiktigt skydd av deltats yttre delar. Reservatsbildning pågår.

Karlstads kommun har ganska små arealer ängs- och naturbetesmark. De högsta naturvärdena i odlingslandskapet finns knutna till de betade strandängarna utmed Vänerstranden, i Klarälvsdeltat och kring slättsjöarna Panken och Södra Hyn. I dessa miljöer är fågellivet särskilt rikt.

Näringsfattiga högmossar med smågölar är karaktäristiska för Karlstadsnaturen. Fem mossar i kommunen bedömdes ha mycket högt naturvärde (klass 1) vid den nationella våtmarksinventeringen VMI. Flera våtmarker i skogslandskapet är viktiga fågellokaler.

Kommunen har rik förekomst av vatten och den totala strandlängden uppnår nästan 100 mil, varav cirka 20 mil är Vänerstrand. Vänerns stränder håller på att växa igen. En betydande orsak till igenväxningen är regleringen av Vänern.

Skydd för växt- och djurliv i Karlstads kommun

- 3,24 procent av landarealen är långsiktigt skyddad
- 16,4 procent av kommunens yta har pekats ut som riksintresse för naturvård
- 14 naturreservat
- Ett naturminne – eken vid Hammars gård
- 66 biotopskyddsområden, varav 35 är belägna på kommunal mark
- 13 små skär och öar i Väneren är fågelskyddsområden
- 10 Natura 2000-områden är utpekade
- 1,9 procent (1263 ha) av skogen är långsiktigt skyddad

Restaurering av natur

Skydd av värdefulla naturområden är inte tillräcklig för att klara den långsiktiga överlevnaden hos växt- och djurarter. Det krävs också ett arbete med restaurering och skötsel. Karlstads kommun har fram till år 2010 restaurerat:

- Cirka 268 hektar strandängsbeten
- 40 hektar hagmarker på torrare mark
- 5 strömmande vattendrag
- 7 småvatten samt nyskapat ett småvatten

Ytterligare cirka 85 hektar äng och naturbetesmark har restaurerats med hjälp av statligt restaureringsstöd.

Hållbar skötsel i Karlstads kommun

- 26,1 procent av skogsmarken FSC-certifierad, bland annat Karlstads kommuns egen skog
- 32,2 procent av åkermarken i Karlstads kommun har EU-stöd för ekologisk odling (2010)
- 19,3 procent åkermark är godkänd enligt KRAV

Samma marker kan vara både KRAV-certifierade och få EU-stöd för ekologisk odling.

ÖVERGRIPANDE MÅL 2020

Naturen i Karlstads kommun, den biologiska mångfalden och naturens värde för friluftslivet ska bevaras och utvecklas.

De mest värdefulla naturområdena ska bevaras för framtiden, antingen genom att lämnas orörda eller genom en anpassad skötsel. I områden där naturvärdena börjat gå förlorade, till exempel på grund av igenväxning eller ändrad vattenregim, ska restaurering genomföras. För att detta arbete ska få ett gott resultat, bör det genomföras både på offentligt ägda och på privata marker.

Medborgarna ska ha tillgång till en rik natur att vistas i för rekreation i många olika naturtyper – nära eller långt från kommunens tätorter och med olika grad av bekvämlighet och orördhet. Det ska finnas något som tilltalar alla och det ska vara lätt att hitta information om alternativen. Vid skötsel av den kommunägda marken ska natur- och rekreationsvärden alltid beaktas.

DELMÅL 2015

Levande skogar

År 2020 ska ytterligare minst 1 000 hektar skog av värde för naturvård eller rekreation vara långsiktigt skyddade jämfört med 2010.

Att långsiktigt skydda skog med höga natur- och rekreationsvärden är fortsatt den viktigaste åtgärden för att bidra till uppfyllande av det nationella miljömålet om levande skogar. Höga naturvärden i skogsmiljöer inom Karlstads kommun är främst knutna till fuktiga, tidvis översvämmande lövskogar till exempel utmed Vänerstranden och Klarälven samt i ravinerna kring Ölman och Kilsravinerna, till äldre skogar till exempel på de branta hyperitbergen i kommunens norra del och till sandtallskogarna på Sörmon och Brattforsheden.

I nuläget är det realistiskt att långsiktigt skydda ytterligare 1 000 hektar skog till år 2020. Detta innebär bland annat att delar av den tätortsnära kommunägda skogen, som är av stort värde som närströvsområde för invånarna, bör ges ett långsiktigt skydd. Reservatsbildning pågår i till exempel i Klarälvsdeltat, utmed Ölman och på Sörmon.

Idag är 1,9 procent (1263 hektar) av skogen inom Karlstads kommun långsiktigt skyddad skog. Räknas även skog inom skyddade områden där skogsbruk är tillåtet, till exempel Sörmon och Brattforsheden, är motsvarande andel 5,5 procent (3665 hektar).

Ett rikt odlingslandskap

Minst 550 hektar ängs- och naturbetesmark, varav minst 300 hektar strandängar, inom Karlstads kommun ska år 2020 vara väl betade eller slåtttrade.

En stor del av odlingslandskapets biologiska mångfald finns i ängs- och naturbetesmarker och idag finns endast en bråkdel av de ängs- och naturbetesmarker som brukades före 1900-talets rationalisering kvar. Skötsel, främst bete, krävs för att bevara värdena i dessa marker. Vissa marker behöver restaureras. Ambitionen är att de ängs- och naturbetesmarker som finns inom Karlstads kommun idag ska finnas kvar i framtiden. Särskild vikt läggs vid strandängsbetena där speciellt stora värden finns inom kommunen. Dessa är belägna utmed Vänerstranden, i Klarälvsdeltat och kring slättsjöarna Panken och Södra Hyn.

Kommunen har sedan mitten av 1990-talet lagt ner stora resurser på att restaurera nära 270 hektar igenväxande strandängar både på kommunal och på privat mark, vilket har återskapat höga värden för naturvård, rekreation, landskapsbild och kulturmiljö. Dessa marker är nu i stort behov av uppföljning och eventuellt förnyade restaureringsinsatser.

Myllrande våtmarker

Arealen våtmarker inom Karlstads kommun som är ekologiskt eller hydrologiskt värdefulla ska inte minska från och med 2011.

Historiskt har mänskliga aktiviteter haft en kraftig påverkan på våtmarker i hela landet. Sjöar har sänkts, stränder har vallats in, torv har brutits och en mycket stor andel våtmarker har dikats. Det beräknas att 1,5 miljoner hektar våtmarker har blivit dikade i Sverige. Enligt VMI, Svenska våtmarksinventeringen, har inom Karlstads kommun endast två av 77 inventerade våtmarker bedömts som opåverkade av dikning och torvbrytning.

Våtmarker utgör viktiga livsmiljöer för många växt- och djurarter och utför ekosystemtjänster, genom att rena vatten från läckande näringsämnen och minska översvämningar i omgivande marker. Det är nu av stor vikt att inte ytterligare våtmarker med höga ekologiska eller hydrologiska värden går förlorade, utan att hänsyn tas till dessa värden vid all exploatering eller annan verksamhet som kan påverka våtmarkerna negativt.

Ett rikt växt- och djurliv

Situationen i Karlstads kommun för rödlistade arter i allmänhet, och för kommunens särskilda ansvarsarter i synnerhet, ska förbättras jämfört med 2011.

I Karlstads kommun har 314 rödlistade arter påträffats (augusti 2010) enligt rödlistan 2010.

Det finns ett flertal hotade arter inom Karlstads kommun som vi nationellt och regionalt har ett särskilt ansvar för. Några exempel på sådana arter är mindre hackspett som lever i lövskogar, grönskära som är en blomma som hittas på betade strandängar samt reliktböck som är en skalbagge som lever på solbelysta gamla tallar till exempel utmed E18 och kring Norra fältet i Karlstad. Sandödlan som lever i sandtallskogarna på Sörmon och Brattförsheden finns kvar som ett historiskt isolerat reliktbestånd sedan en period efter den senaste istiden när klimatet var betydligt varmare än idag och hårklomossan har vid Alstersälvens strand en av två lokaler för arten i Värmland.

Bland lite mer ovanliga arter kan nämnas den vitryggiga hackspetten som förekommer tillfälligt bland annat i Klarälvsdeltats lövnaturskogar. Havsörnen har återkommit till Väneren efter att ha varit borta i cirka 100 år och häckar numera på flera platser i kommunen. Likaså har utter och varg återkommit till kommunen och i Klarälven lever de unika fiskstammarna av Klarälvslox och Klarälvsöring.

MARK, BYGGANDE OCH BOENDE

Karlstads läge vid vattnet har satt sin prägel på stadens utformning och det utgör en viktig attraktionskraft. Men stadens läge bidrar också till påtagliga risker för översvämningar från både höga flöden i Klarälven och högt vattenstånd i Vänern.

De nya kunskaper om klimathot och översvämningsrisk som har framkommit under senare år gör att kommunens miljö- och klimatarbete blir avgörande för att möjliggöra en fortsatt vattennära byggelse. Utsläpp som uppstår genom konsumtion, transporter och elanvändning påverkar i förlängningen vattennivån i Klarälven och Vänern och utgör därför ett hot mot delar av Karlstad. Översvämningsproblematik som konkret hot avspeglas därför i kommunens strategiska dokument och klimat- och miljöfrågor betraktas som förebyggande för att möjliggöra stadens nuvarande form och utveckling.

Den av regeringen sammankallade Klimat- och sårbarhetsutredningen har kartlagt samhällets sårbarhet för globala klimatförändringar och de regionala och lokala konsekvenserna av dessa förändringar samt bedöma kostnader för skador som klimatförändringarna kan ge upphov till. Utredningen pekar på en ökad risk för översvämning i Vänern med redovisar betydande kostnader för att åtgärda de skador som uppstår och Karlstad är enligt utredningen en av de städer där de största konsekvenserna kan väntas.

Hur vi vill bo är mycket individuellt. Strandnära, centralt i anslutning till jobb och service, närmare natur- och grönområden eller på landsbygden. För ett hållbart samhälle behöver vi i stadsplaneringen ta hänsyn till många olika intressen – ekologiska, ekonomiska, politiska och sociala. Ibland krockar dessa med starka önskemål från medborgare och verksamheter. Kommunen jobbar efter ett antal framtagna planeringsunderlag och riktlinjer för att hantera olika intressen för markanvändning.

Gränsen för vad som är kulturhistoriskt värdefullt flyttas ständigt fram. I dag ses 1970-talets bebyggelse och dess särskilda karaktärsdrag med kulturhistoriska ögon. Snart sker samma sak med 1980-talets postmodernism. Få byggnader i Karlstad har ett skydd mot rivning eller förvanskning i detaljplanerna. Dessa tas sällan fram för att skydda bebyggelse, utan för att ny bebyggelse ska uppföras. För ett lyckat kulturmiljöarbete krävs tillgång till ett aktuellt kunskapsunderlag. Arbete pågår med Karlstads kulturmiljöprogram, en inventering av kulturhistoriska byggnader och miljöer som redovisas i en digital karta. Kulturmiljöprogrammet ska fungera som ett kunskapsunderlag för kommunens tjänstemän och politiker samt för fastighetsägare och allmänhet.

I Sverige är trafikbuller den miljöstörning som berör flest människor. En inventering i Karlstad för cirka tio år sedan visade att drygt 900 lägenheter hade ljudnivåer vid fasad som översteg 65 dBA (gränsvärde för godtagbar bullernivå).

Detta åtgärdades genom att fönster isolerades och bullerplank uppfördes. Sedan dess har det dock skett trafikomläggningar men trafikmängderna har också ökat.

I en tätort kan parker och grönområden också fungera som så kallade tysta områden. En identifiering och redovisning av sådana platser i Karlstad saknas.

Naturgrus är en ändlig resurs och har som grundvattenmagasin stor betydelse för dricksvattenförsörjningen. Karlstads kommun har inte något mätbart mål för det naturgrusuttag som sker inom kommunen.

Brister i inomhusmiljön beror främst på otillräcklig ventilation, men i kombination med att hälsofarliga ämnen avges från olika bygg- och inredningsmaterial, fukt- och mögelskador i byggnaden samt emissioner av radongas kan problemen förvärras. Det finns ingen statistik för hur många hus som har problem med fukt och mögel i Karlstad. Det finns heller inga uppmätta siffror på hur många lokaler i kommunen som har för hög halt av föroreningar i inomhusluften.

Kemikalieanvändningen har ökat i takt med ökad levnadsstandard. Genomförandet av EU:s kemikalielagstiftning REACH de närmsta 10-20 åren kommer förhoppningsvis att få stor betydelse. De närmsta åren kommer också en ny, sannolikt strängare, lagstiftning inom EU gällande växtskyddsmedel.

ÖVERGRIPANDE MÅL 2020

Samhällsplaneringen ska ge förutsättningar för ett hållbart och hälsosamt liv med hänsyn till natur och kulturvärden.

I Karlstad behöver vi utforma attraktiva och hälsosamma boendemiljöer. Det innebär att kommunen måste verka för en hållbar stadsplanering med låg energiförbrukning, minskad användning av ändliga naturresurser, minskade transporter, förbättrad bullersituation samt att hänsyn tas till kultur- och naturvärden. Miljön ska dessutom erbjuda estetiska upplevelser som parker och konstverk kan förmedla.

Kommunen ska ligga i framkant och vara öppen för nya systemlösningar för att nå en långsiktigt hållbar utveckling.

Halterna av skadliga kemikalier, exponering av buller och radon ska vara så låga att varken Karlstadsborna eller miljön påverkas negativt.

Kommunen måste sträva efter giftfria kretslopp, det vill säga fasa ut användningen av farliga ämnen. Allt fler kemikalier används både i industriell verksamhet och i hushåll, till exempel bekämpningsmedel, rengöringsmedel och läkemedel. Många giftiga kemikalier finns även i mat, kläder, möbler och elektronik.

Förorenade områden, till exempel gammal industrimark och avfallsdeponier, kan utgöra ett allvarligt hot mot människors hälsa och miljön. Kunskapen om förorenade områden i kommunen är därför viktig inför framtida planering och markanvändning så att åtgärder kan vidtas för att minska riskerna.

Samhällsbuller är den miljöstörning som påverkar flest människor. Trenden pekar också mot att bullerproblemen ökar, framförallt från vägtrafik.

Bristande inomhusmiljö bidrar till ohälsa, det kan handla om bristande ventilation som i kombination med att hälsofarliga ämnen avges från material ger problem. Emissioner av radongas är en orsak till dålig inomhusmiljö. Radon finns i marken och kan tränga in i byggnader och kan även komma från byggnadsmaterial. I kombination med dammig miljö, pälsdjur samt heltäckningsmattor kan radon ge upphov till förvärrad effekt. Även grundvatten kan innehålla höga halter av radon.

DELMÅL 2015

God bebyggd miljö

All fysisk planering ska grunda sig på aktuella planeringsunderlag för: Bostäder, Verksamhetsmark, Risk- och sårbarhet, Energi, Transporter, Naturvård och grönsstruktur, Vatten samt Kulturmiljö och arkitektur.

Bostäder och olika typer av verksamheter ska planeras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. I planeringen av det framtida Karlstad måste hänsyn tas till stadens struktur, befintliga byggnader, infrastruktur i form av vägar och ledningar för vatten och avlopp samt de system som finns för energiförsörjning och avfallshantering. Det är också viktigt att värna om den kulturhistoriska miljön såväl som naturmiljön för att främja platsers identitet, möjlighet till rekreation och lek samt biologisk mångfald.

Gröna ytor

Alla invånare i Karlstads kommun ska ha tillgång till ett mindre grönområde inom 100 meters avstånd, större grönområde inom 300 meters avstånd och ett närströvmråde inom 30 minuters promenadavstånd.

Grönområden gör Karlstad attraktivt att bo och vistas i samt bidrar till en god hälsa hos invånarna och ett rikt växt- och djurliv. Vid exploatering samt förtätning är det därför av stor vikt att den tätortsnära grönstrukturen skyddas så långt som möjligt. I vissa delar av kommunens tätorter är det också viktigt att grönstrukturen utvecklas jämfört med nuläget.

Olika karaktärer av grönområden behövs för att tillmötesgå olika behov av rekreation och rörelse. Ett mindre grönområde kan vara en grön mötesplats, till exempel en gräsmatta, några träd och en bänk, en grön innergård eller en liten dunge som fungerar för barn att leka i. Ett större grönområde ska vara av den karaktären att man går till det för att det är en del av målet med aktiviteten (promenaden, cykelturen, motionen, leken, dagisutflykten etcetera). Området ska vara av sådan storlek att det fungerar att uppehålla sig i. Ett närströvmråde har betydelse för hela stadsdelen eller flera stadsdelar och nyttjas huvudsakligen för långpromenader, motion, lek för barn och liknande. I ett närströvmråde kan man ströva omkring en längre stund och känna att man är i ett naturområde.

Kulturhistorisk bebyggelse

Ett aktuellt kunskapsunderlag som identifierar bebyggelsens kulturhistoriska värden i Karlstads kommun ska vara tillgängligt 2015. Kulturhistorisk bebyggelse ska kontinuerligt skyddas i detaljplan.

För ett lyckat kulturmiljöarbete krävs tillgång till ett aktuellt kunskapsunderlag. Arbete pågår med Karlstads kulturmiljöprogram, en inventering av kulturhistoriska byggnader och miljöer som redovisas i en digital karta. Kulturmiljöprogrammet fungerar som ett kunskapsunderlag för kommunens tjänstemän och politiker samt för fastighetsägare och allmänhet. Det bidrar på så sätt till att uppfylla plan- och bygglagens skydd mot förvanskning av kulturhistoriska byggnader samt varsamhetskravet. I kulturmiljöprogrammet beskrivs bland annat det kulturhistoriska värdet hos de byggnader och miljöer som är utpekade och det görs en kulturhistorisk områdesbeskrivning över varje område i kommunen.

Buller

Antal boende som utsätts för trafikbuller ska minska.

Bullerproblemen ökar, framförallt från vägtrafik. Orsakerna är mängden trafik, fordonens däck och motor, körsätt och hastighet samt vägbeläggning. Antal personer som får sömnproblem på grund av trafikbuller har ökat, vilket kan påverka både fysisk och mental hälsa.

Naturgrus

Användningen av naturgrus ska minimeras och bara användas där det inte kan ersättas av annat material.

Naturgrus är en ändlig resurs och har som grundvattenmagasin stor betydelse för dricksvattenförsörjningen. Mer återvunnet grus och andra bergmaterial måste användas istället för naturgrus.

Giftfri miljö

Kunskapen om farliga ämnen ska öka för att minska användningen av hälso- och miljöfarliga kemikalier.

Kemikalieanvändningen har ökat i takt med ökad levnadsstandard. Många av dessa ämnen är miljöfarliga, vilket kännetecknas av att de är giftiga, långlivade och svårnedbrytbara. De ackumuleras i näringskedjan och kan påverka hormonsystemen hos både djur och människor.

Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö kommer att vara mycket svårt att nå. Svårigheten att nå målet beror framför allt på den diffusa spridningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen från varor och att oavsiktliga ämnen kan bildas. Det krävs en ökad medvetenhet om kemikaliers risker och kraftfulla åtgärder för att minska spridningen av dem.

Inventera och riskklassa kommunala tillsynsobjekt i branschriskklass 1-2 samt nedlagda deponier till år 2015.

Vid planering av nya bostäder och verksamheter är det viktigt att känna till hur marken är påverkad av föroreningar för att förebygga eventuella senare hälso- och miljöproblem. Risken för översvämning gör det särskilt angeläget.

INTERNT MILJÖARBETE

Ett framgångsrikt miljöarbete kräver att miljöfrågorna blir en naturlig del av vardagen på alla nivåer. Hos förtroendevalda och anställda inom Karlstads kommun är kunskapen inom miljöområdet generellt bra och förståelsen är i allmänhet god om att det måste ske miljöåtgärder av olika slag på arbetsplatser och i verksamheten. Under 2010 har alla medarbetare haft möjlighet att gå en grundläggande klimatutbildning. Det bedrivs ett aktivt och engagerande miljöarbete och ungefär hälften av förvaltningarna och bolagen har tagit fram och jobbar regelbundet utefter Miljöstegen eller liknade system.

Utsläppen av klimatgaser från kommunens verksamheter uppgick år 2009 till cirka 27 000 ton från verksamheter i Karlstads kommuns förvaltningar och bolag.

- Cirka 15 500 ton kommer från energianvändningen i kommunens fastigheter och lokaler
- Cirka 7 000 ton utgörs av personalens tjänsteresor, arbetsresor och transporter med egna arbetsfordon
- Cirka 5 000 ton härrör från inköp av mat och livsmedel

Kommunens uppdrag, dagliga arbetsuppgifter samt resor till och från jobbet innebär en stor mängd transporter. Enligt kommunens resepolicy ska alla resor ske så miljöanpassat, trafiksäkert och kostnadseffektivt som möjligt. Totalt finns runt 550 fordon i kommunens gemensamma vagnpark – personbilar, lastbilar och traktorer. Allt fler fordon byts successivt ut mot mer miljöanpassade transportmedel. Andelen miljöanpassade personbilar har ökat från 9 procent till drygt 90 procent på fem år. Ett sätt att minska resande i tjänsten är att erbjuda så kallade resfria möten (eller virtuella möten) – möten på distans i realtid med teknikens hjälp, såsom telefon, video och webbmöten. Sedan 2009 klimatkompenserar kommunen alla tjänsteresor med fossilbaserade bil- och flygresor.

Kommunens användning av el har varit ganska konstant de senaste åren. Elvärmen har minskat medan verksamhetsel och fastighetsel har ökat. Omkring 10-20 procent beräknas kunna sparas in genom att agera annorlunda.

Karlstads kommuns IT-verksamhet är omfattande och växande. Det finns idag inte någon inriktning/policy för hur IT-verksamheten ska förhålla sig till så kallad Grön IT. Antalet mobiltelefoner har ökat kraftigt till cirka 2 200 stycken i samband med införandet av ett nytt telefonsystem.

Kostnaden för kommunens avfallshantering, kopplad till våra lokaler och fastigheter, ökar och var 6,3 miljoner kronor under 2010. Generellt räknar man med att avfallshanteringen i Sverige står för ca 3 procent av de totala utsläppen av klimatgaser. Någon beräkning för Karlstads kommun är inte gjord.

Miljökraven i samband med upphandling av varor och tjänster har skärpts något senaste åren. Ungefär 40 procent av kommunens upphandlingar hade under 2009 starkare miljökrav än standardformuleringarna. Målet hos staten är att 80 procent av upphandlingarna ska ha skärpta miljökrav.

ÖVERGRIPANDE MÅL 2020

Utsläppen av klimatgaser från verksamheter i koncernen Karlstads kommun ska minska med 20 procent till och med 2015, och med 30 procent till och med 2020 (jämfört med 2009).

Målet kan uppnås delvis genom satsningar inom energiområdet vilket innebär insatser för en minskad elanvändning samt åtgärder för att fasa ut eldningsolja och elvärmen. Vidare kommer det att krävas åtgärder för att förändra resor i tjänsten och arbetsresor med syftet att minska bilresorna samt en fortsatt satsning på miljöfordon och förnyelsebara drivmedel. Mer klimatsmarta inköp av mat och livsmedel kommer också att bidra till att målet uppfylls.

Ytterligare några viktiga områden för att nå målet är att stärka och utveckla miljökraven vid upphandlingen samt att förbättra källsorteringen ute i verksamheterna. För att nå målet behöver dessutom personalen ha kunskap och ett engagemang inom miljöområdet. Det behövs därför breda insatser i beteende- och livsstilsfrågor.

DELMÅL 2015

Kunskap och delaktighet

Alla medarbetare i koncernen Karlstads kommun ska ha kunskap och förståelse för hur arbetsplatsen och hur man själv bidrar till att uppnå våra gemensamma miljö- och klimatmål.

Alla medarbetare har ett miljöansvar i det dagliga arbetet. Med medarbetare menas all personal och förtroendevalda samt kommunens olika brukare som barn och elever i skolan. Målmedvetna satsningar på utbildning och delaktighet är en förutsättning för att kunna uppnå många av delmålen för det interna miljöarbetet. Ledning och chefer ska driva på och skapa förutsättningar för ett aktivt miljöarbete och ser till att miljöaspekter finns med i alla giltiga sammanhang. För att nå framgång i arbetet med målet är det viktigt att skolan jobbar aktivt med styrdokumentet och plattformen "Lära för hållbar framtid".

Energi

Elanvändningen i kommunens lokaler ska minska med 10 procent från 2009 till och med 2015 och med 15 procent från 2009 till och med 2020.

Användningen av el (dvs elvärme, verksamhetsel samt fastighetsel) i koncernen Karlstads kommun var 71 653 MWh (år 2009), exklusive de kommunala bostadsbolagen. Viktiga åtgärder är fortsatt utfasning av elvärmerna, driftoptimering av ventilation och belysning, investeringar i energieffektiva maskiner och apparater samt att elförsörjda vitvaror byts ut till fjärrvärmvärmda sådana. Ytterligare viktiga insatser görs genom att synliggöra och medvetandegöra arbetsplatsens elanvändning för personalen i syfte att spara el.

IT-verksamhet

Karlstads kommun ska ha tagit fram en policy för Grön IT senast utgången av 2012.

Grön IT är ett samlingsgrepp för de åtgärder som syftar till att använda IT-teknik för att minska organisationens miljöpåverkan samt att minska energiförbrukning och miljöpåverkan för IT-sektorn i sig.

En Grön IT-policy ska innehålla kommunens ambitioner och riktlinjer samt beskriva passande aktiviteter inom området. Ett exempel på det är utvecklandet av resfria möten (virtuella möten) som är en mötesform via telefon, video eller webb som ett alternativ till att resa. Policyn ska antas politiskt och kommuniceras ut till alla medarbetare.

Resor och transporter

Utsläppen av fossil koldioxid från anställdas resor till och från arbetsplatsen ska minska med 15 procent till och med 2015 och med 30 procent till och med 2020 (jämfört med 2010).

Bilresorna till och från arbetet genererar totalt runt 7 100 mil per år, vilket innebär utsläpp på 4 593 ton fossilt koldioxid. Det behövs en mix av stimulansåtgärder från arbetsgivaren Karlstads kommun som främjar samåkning, distansarbete, ett ökat cyklande och att man väljer kollektivtrafiken. Dessutom kommer ett långsiktigt attityd- och beteendearbete att behövas.

Utsläpp av fossil koldioxid från bilresor i tjänsten ska minska med 40 procent till och med 2015 och med 80 procent till och med 2020 (jämfört med 2009).

Kommunens resepolicy från 2003 är i stort behov av att utvärderas och revideras. Tjänsteresor i koncernen Karlstads kommun görs till stor del med bil oavsett sträcka och årstid. År 2009 var de fossila koldioxidutsläppen från bilresor i tjänsten 870 ton, varav 533 ton kom från kommunens personbilar och 337 ton från användandet av egen bil i tjänsten. Utsläpp av fossil koldioxid från bilresorna med kommunens personbilar har minskat. Främst tack vare införande av miljöfordon som till stor del drivs av förnyelsebara bränslen.

Antalet mil med egen bil i tjänsten har varit nära konstant de senaste åren. Det behövs fortsatta ansträngningar att successivt byta ut alla kommunens bilar till fordon som drivs av bränsle som biogas och el. Det behövs också bättre och tydligare rutiner som hindrar tankning av bensen och diesel för fordon med flexifuel motorer. En stor potential för att nå målet är insatser som syftar till att minska bilåkandet i tjänsten: Ökad samåkning, val av kollektivtrafik eller cykel samt att minska användandet av egen bil i tjänsten genom att utveckla kommunala bilpooler. Virtuella mötesformer, – via webb, telefon och video – kan ersätta en resa.

Utsläpp av fossil koldioxid från transporter med egna arbetsfordon ska minska med 25 procent till och med 2015 och med 50 procent till och med 2020 (jämfört med 2009).

Kommunen har cirka 110 olika arbetsfordon – lastbilar, traktorer, väghyvel, truckar. Idag tankas de flesta arbetsfordon med fossilt diesel. I begränsad omfattning används även biodiesel (RME).

De arbetsfordon som drivs med fossilt bränsle behöver bytas ut till bättre alternativ med till exempel biogas och el. För att kunna använda biodiesel 100 procent hela året, även på vintertid, krävs att de tunga fordonen förvaras i varmgarage samt att biodiesel förvaras i plusgrader. Ett effektivare transportledningssystem för samtliga tyngre fordon kommer att minska transportsträckorna och därmed utsläppen.

Upphandling

Skärpta miljökrav ska ställas i alla nya upphandlingar som har en betydande miljöpåverkan senast 1 juli 2012.

Karlstads kommun har med sin köpkraft en stor möjlighet att påverka marknaden. Genom att ställa relevanta och skärpta miljökrav i upphandlingen finns alltså en stor potential att bidra till en positiv utveckling. Med skärpta miljökrav menas Miljöstyrningsrådets tre framtagna nivåer:

1. Basnivå: Omfattar produkter som uppfyller en basnivå av miljöprestanda
2. Avancerad nivå: Omfattar produkter i bästa miljöprestandakvartil (25 procent)
3. Spjutspetsnivå: Omfattar produkter i frontlinjen av befintlig miljöanpassning och bygger på BAT (bästa tillgängliga teknik)

En expertgrupp i kommunen har identifierat 25 produktområden, som kommunen upphandlar, vilka har en betydande miljöpåverkan och som upphandlas i stora volymer.

Miljöstyrningsrådet (MSR) är regeringens expertorgan inom miljöanpassad upphandling och ger stöd till den offentliga sektorn genom att bland annat ta fram kriterier för hållbar upphandling. I MSR:s arbete ingår också sociala frågor.

Avfall

Alla arbetsplatser i koncernen Karlstads kommun ska ha en fungerande sortering av matavfall och övrig källsortering som är väl förankrat hos personalen senast vid utgången av 2015.

En fungerande och väl förankrad källsortering är en förutsättning för fortsatt miljöarbete på många arbetsplatser. En undersökning av 172 kommunala arbetsplatser visade många arbetsplatser och verksamheter fortfarande har bristfällig källsortering.

Grundkraven för källsorteringen är: Matavfall, papper/tidningar, wellpapp, kartong, plast, glas, metall samt farligt avfall.

Målet omfattas av alla arbetsplatser i koncernen Karlstads kommun som verkar i lokaler som ägs eller hyrs av kommunen. Kommunens olika boende är undantagna från målet på grund av den personliga integriteten.

Mat och livsmedel

35 procent av livsmedlen i kommunens verksamhet skall vara ekologiska till och med år 2015 och 50 procent till och med 2020.

Andelen ekologiska livsmedel har ökat för varje år, men målet 30 procent till och med 2010 uppnåddes inte (resultatet blev 20 procent 2010). Orsaken till det är främst kostnadsökningar och brister i tillgången i utbudet. Det är dock rimligt att andelen kan fortsätta att öka framöver, men i en långsammare takt än tidigare.

KARLSTADS KOMMUN

Karlstads kommun, kommunledningskontoret, 651 84 Karlstad.
Tel: 054-540 00 00. E-post: karlstadskommun@karlstad.se. Webbplats: karlstad.se